

Το μάθημα της λογοτεχνίας στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Ενότητα 10: Αφηγηματολογία – Το λάθος ως εργαλείο
μάθησης και διδασκαλίας – Γιάννης Ρίτσος

Ελένη Χοντολίδου
Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Περιεχόμενα ενότητας

A. Αφηγηματολογία, Διάλεξη Ελένης Χοντολίδου.

B. Κλειδιά και αντικλείδια, *Το λάθος ως εργαλείο μάθησης και διδασκαλίας.*

Γ. Γιάννης Ρίτσος, *Τέταρτη διάσταση.*

Α. Αφηγηματολογία

Εισήγηση: Ελένη Χοντολίδου

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Β. Κλειδιά και αντικλείδια, Το λάθος ως εργαλείο μάθησης και διδασκαλίας

της Μαρίας Σφυρόερα

Παρουσίαση: Παρθένα Τεκίδου

Σκηνή 1η

Γίνεται λόγος για ένα τμήμα δευτέρας τάξης στην περιοχή της Αθήνας → Παρουσιάζονται πολλά αλλόγλωσσα παιδιά.

Η εκπαιδευτικός τους προτρέπει να πουν την ιστορία με τον Βάτραχο. Στην πορεία της συζήτησης και δείχνοντάς τους την εικόνα του βατράχου παρατηρούνται λάθη από τα αλλόγλωσσα παιδιά, π.χ. Βατράχης είμαι, κυρία πηγαίνεις για πάπια.

Σκηνή 2η

Διαδραματίζεται στην Ε΄ τάξη σε ένα ορεινό χωριό της Θράκης

Η εκπαιδευτικός θεωρεί ότι, παρά τις προσπάθειες της, κάθε φορά έχει την αγωνία και αισθάνεται την απογοήτευση για την επίδοση των μαθητών-μαθητριών της. Νιώθει αδιέξοδο και δεν ξέρει από πού να αρχίσει όταν παίρνει κείμενα σαν αυτό του Ερτζάν:

Μια μέρα στο παζάρι

«Εγώ στο Κομοτηνη στο παζαρι πιγω. Και μπαμπαμου ηρφαι και παρουμε πολη πραχματα.

Μιλες,ποτοκαλες,κρεας,ψαρια,μπανανα,καροτα,πατατες,παπουτζια,ρουχα,μπουφανια,παντελονες.Και στο γιατρο να κανω εβολιο πιγω. Ο γιατρος λεει εμενα ειμαι καλο.και εκανα εβολιο.Και στο δρομο βλεπουμε πολη ανθρωπο και ποδήλατα. Και αμακσια είναι πολη. Και το μπαμπα μου εμένα ποδήλατο πάρει. Και παμε να φαμε κουλουρια και παστες.Και γηριζουμε.Να ηρθαμαι.Καναμε μια ωρα».

Σκηνή 3η

Αφορά έναν ερευνητή ο οποίος έχει πάρει συνέντευξη από έναν μαθητή Γ' δημοτικού και ενδιαφέρεται να μάθει τι πιστεύουν τα παιδιά για το σχήμα της Γης.

Ο μαθητής δίνει κατατοπιστική απάντηση, ωστόσο στην πορεία οδηγείται στο λάθος.

Πώς σχετίζονται οι σκηνές μεταξύ τους;

Παρατηρούμε και στις 3 σκηνές λάθη:

- στον προφορικό λόγο,
- στον γραπτό λόγο,
- «ελλιπής γνώση στον χώρο της αστρονομίας».

Ανάλυση λαθών

Στην 1^η και 2^η σκηνή:

- Τα λάθη οφείλονται στο γεγονός ότι η ελληνική δεν είναι η μητρική τους γλώσσα,
- αντιμετωπίζονται ως «πρόβλημα», η εκπαιδευτικός τα βιώνει αρνητικά.
- Οι μαθητές προσπαθούν να επικοινωνήσουν με τα ήδη υπάρχοντα εργαλεία τους.

Το λάθος ως «πρόβλημα»

Η εκπαιδευτικός δεν αποδέχεται τις λανθασμένες απαντήσεις και διακατέχεται από την αναμενόμενη «σωστή» απάντηση.

Οι εσφαλμένες απαντήσεις είναι αποτέλεσμα ελλειπών συσώρευσης της γνώσης και βασίζεται στη παραδοσιακή παιδαγωγική.

Ο μαθητής-μαθήτρια αποθαρρύνεται με τα λάθη, ενώ αντίθετα το σωστό προϋποθέτει θετική ενίσχυση-επιβράβευση (Skinner).

Στην 3^η σκηνή

- Το λάθος σχετίζεται με το γεγονός ότι δεν έχει σταθεροποιήσει τις γνώσεις του για το σχήμα της Γης.
- Ο ερευνητής συγκριτικά με τον εκπαιδευτικό φαίνεται να προκαλεί το λάθος, ενώ μπορούσε να το αποφύγει.
- Δέχεται το λάθος ως εργαλείο μάθησης.

Το λάθος ως «εργαλείο μάθησης» και ως «εργαλείο διδασκαλίας»

- Αποτελεί δυναμικό στοιχείο και μέσο ανακάλυψης.
- Επιδιώκεται ανισορροπία ή γνωστική σύγκρουση στο εσώτερο του μαθητή (Piaget) έτσι, ώστε να έρθει αντιμέτωπος με τα λάθη του.
- Κρίνεται αναγκαίο ο εκπαιδευτικός να γνωρίζει τα λάθη-εμπόδια του μαθητή.

Διόρθωση ή επεξεργασία του λάθους για αποτελεσματική διδασκαλία;

Προς επίτευξη της αποτελεσματικής διδασκαλίας είναι ανάγκη ο εκπαιδευτικός να επεξεργάζεται το λάθος.

Δηλαδή;

- Να έχει ως επίκεντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας τα «εμπόδια» των μαθητών.
- Να εμπλέξει τους μαθητές σε μια διαδικασία ανακάλυψης και τελικά αυτοδιόρθωσης, «μαθαίνω να μαθαίνω».

Τι θα μπορούσε λοιπόν να κάνει ο εκπαιδευτικός;

Αρχικά, να αναλύσει και να ερμηνεύσει τα λάθη των μαθητών, κάνοντας υποθέσεις.

Να αποδεχτεί ότι έχουν δικαίωμα στο λάθος.

Στη συνέχεια, να επεξεργαστεί τα λάθη, ανάλογα με τους εκπαιδευτικούς στόχους που θέτει κάθε φορά και που επηρεάζονται από τις ανάγκες, από το σημείο εκκίνησης των μαθητών.

Ποιος είναι ο τρόπος;

Δεν υπάρχει ένας αλλά πολλοί τρόποι επεξεργασίας του λάθους:

- Να γίνει ομαδική επεξεργασία με βάση τα κοινά λάθη των μαθητών-μαθητριών.
- Να φτιάχνει ο εκπαιδευτικός κείμενα με τεχνητά λάθη ή να κάνει ο ίδιος λάθη και να προτρέπει τους μαθητές να τα διορθώσουν.
- Να διδαχθούν με τρόπο συστηματικό στρατηγικές αυτοδιόρθωσης με χρήση, π.χ., λεξικών.
- Να εξηγήσουν πώς σκέφτηκαν για να οδηγηθούν στη συγκεκριμένη απάντηση: τα εσωτερικά κίνητρα τους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Γ. Γιάννης Ρίτσος, *Τέταρτη διάσταση*

Παρουσίαση: Μαλαματένια Καλιντζόγλου

Γιάννης Ρίτσος

Τέταρτη διάσταση

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Δώρα Σεϊτανίδου

Θεσσαλονίκη, 15/09/2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

